

Neposredno mentalno nanašanje : Vebrov pojem "zadevanja"*

SEPPO SAJAMA:

1. ZADEVANJE IN PREDOČEVANJE

Veber sam pa tudi večina vebrologov misli, da je pojem *zadevanja* njegov najpomembnejši prispevek k filozofiji na splošno in k predmetni teoriji še posebej. Sami pa o tej trditvi precej dvomimo.

V svojem glavnem delu iz poznega obdobja **Vprašanja stvarnosti** je izrazil svojo temeljno misel, da namreč obstajata pri vsakem intencionalnem doživljanju dve različni funkciji: (1) *zadevanje* ali čisto referenčna oziroma zadevalna funkcija, ki jamči neposredno zvezo med doživljajem in njegovim predmetom, in (2) *predočevanje* ali predočevalna funkcija, ki omogoča sprejem informacij o tem predmetu. Po Vebru sta to dva vidika intencionalnosti.

Veber je trdil, da njegov učitelj Alexius Meinong ni mogel zadovoljivo razložiti *zadevanja* ali čistega nanašanja oziroma neposredne zveze med duhom in realnostjo. Menil je, da je poskušal speljati zadevalno funkcijo na predočevalno (gl. EG 83). Bolj natančno, Veber je kritiziral Meinonga, ker je ta mislil, da bo razlikovanje med pristnimi in nepristnimi predstavami doseglo svoj cilj. To pomeni, da je zavrnil tele Meinongove analogije:

pristni doživljaji <---> zadevalna funkcija
(neposredna zveza s predmetom)

nepristni doživljaji <---> predočevalna funkcija
(informacije o predmetu)

Sploh nismo prepričani, ali je ta kritika pravilna. Meinong bi lahko rekel, da imajo (1) tako pristni kot nepristni doživljaji predočevalno funkcijo in da (2) to, kar imenuje Veber zadevalna funkcija, že vsebuje predočevalna funkcija nekaterih doživljajev.

* Razprava je zadnje poglavje knjige *Misel in smisel: Uvod v fenomenologijo*, ki bo jeseni izšla pri DZS (op. prev.)

Z "*Ernsterlebnisse*" (pristnimi doživljaji) je mislil Meinong tiste doživljaje, pri katerih je subjekt prepričan o eksistenci doživljajskega predmeta. Vsi zaznavni doživljaji so npr. tipično pristni doživljaji, medtem ko so sanjski ali domišljjski doživljaji (večinoma) nepristni.

Veber je trdil, da to ni res. Priznal je sicer razliko med pristnimi in nepristnimi doživljaji, vendar to ni enako kot razlika med zadevalno in predočevalno funkcijo. Po Vebru potrebujemo obe razliki, ker samo razlika med pristnostjo in nepristnostjo ne more razložiti dejstva, da nekateri od naših doživljajev dobesedno *zadevajo* realnost.

Veber ni bil zadovoljen s sklepom, za katerega se zdi, da sledi iz osrednjega nauka Meinongove predmetne teorije, namreč s tezo, da nikoli ne dosežemo realnosti same na sebi, temveč zgolj *phenomenon* "realnosti". Trdil je, da dejansko neposredno srečujemo ali zadevamo realnost *sámo*. To pa je izvoren doživljaj, o katerem ne moremo dvomiti.

2. VEBROV ARGUMENT V "MOJI FILOZOFSKI POTI"

Da bi dobili jasnejši vpogled, kaj je mislil Veber, ko je govoril o *zadevanju*, bo najbolje, če pogledamo njegov argument, s katerim je hotel dokazati, da je Meinongova razlaga doživljaja neposredne zveze s stvarnostjo, nezadovoljiva. Če lahko dokaže, da je v Meinongovi razlagi temeljna napaka, ki pa se ji je v svoji razlagi izognil, potem bi morda lahko upravičeno rekli, da je Veber k filozofiji prispeval nekaj novega in pomembnega.

Veber je predočil svoj dokaz v različnih spisih, nemara najbolj jasno različico pa najdemo v njegovi intelektualni avtobiografiji *Moja življenjska pot*. V glavnem bomo obravnavali to različico argumenta, ker se zdi najbolj jasna.

Uvodne misli

/1/ *Meinong in Veber: Razlikovati moramo med vsebino in aktom.*

Veber piše:

...naše doživljanje, pa naj bo še tako elementarno, ima dva dela, izmed katerih ima vsak lastno funkcijo. Ta dva dela... smo imenovali vsebino in dej pristojnega doživljanja. (MFP 86)

Drugje zastavi zadevo nekoliko drugače:

...ta razlika... ni razlika o tem, kaj si predočujemo, temveč, kako si predočujemo: pozneje si lahko popolnoma nepristno predočujemo isti glas, ki si ga zdaj predočujemo pristno, tj. ki ga zdaj slišimo... (EG 77)

V moderni terminologiji bi lahko rekli, da je "dej" (akt) = "psihološki modus".

/2/ *Meinong: Vsebina določa predmet*

Po Vebru Meinong trdi, da

Vsebina določa, kaj si v danem primeru predstavljam in tako tudi ponazorujem. (MFP 88)

/3/ Veber: Vsebina določa lastnosti predmeta, toda akt izbere sam predmet.

O funkcijah akta in vsebine doživljaja je Veber mislil drugače:

... vsebina je seveda predočevalni, dej pa posebni zadevalni del doživljajske celote (MFP 86)

Po Vebru to pomeni, da je "zadevanje" enako "aktu" ("kako?"), "predočevanje" pa "vsebini" ("kaj?"). (Nenavadno je, kako je Veber lahko to sprejel, zakaj kako neki lahko zgolj psihološki *modus* določa, brez pomoči vsebine, katerikoli predmet nasploh?)

Prvi krog

Tu se dejansko začne nesoglasje med Vebrom in Meinongom. Veber mu pripisuje naslednje stališče, čeprav je vprašljivo, ali ga je ta sploh kdaj zagovarjal:

/4/ Meinong(?): Predmeti pristnih doživljajev eksistirajo, predmeti nepristnih doživljajev pa obstajajo le v domišljiji.

Veber trdi, da je Meinongovo stališče o Kantovem problemu realnega in domišljijskega tolarja tole:

Po Meinongu bi bilo reči, da je samo prvi (realni) tolar dostopen našemu pristnemu predstavljanju, drugi pa je dan v fantaziji. Vendar sta oba tolarja v vsebinskem, predočevalnem pogledu vsaj načelno drug drugemu povsem enaka. Torej je sama vsebina predstave odgovorna za vprašanje, kaj ta tolar je ali ni (MFP 88-89).

Skratka, Veber trdi, da je Meinog sprejel stališče, po katerem je *x* pristen doživljaj, če in samo če je njegov predmet bivajoč.

/5/ Veber: /4/ ne drži. So tudi pristni doživljaji, katerih predmet biva le v domišljiji.

Veber pravi, da "utegne biti ta rešitev formalno resnična, vendar pa ne ustreza posebnemu spoznavnoteoretičnemu vprašanju, kaj nam tedaj jamči za dejansko resničnost tolarja, za to, da ni samo izmišljen" (MFP 89). Potem nadaljuje:

Meinongovo sklicevanje na pristni dej predstave tu očitno ne zadošča, ker imamo, kakor vemo, dovolj halucinatoričnih predstav (pa tudi drugih doživljajev), ki se psihološko v ničemer ne razlikujejo od običajnih in ne le fantazijskih tipov predstavljanja (MFP 89).

Nemara ima tukaj Veber prav, zakaj zdi se, da je Meinongovo razlikovanje med pristnimi in nepristnimi doživljaji zmotno. V ÜEP navaja dve, medsebojno nezdržljivi opredelitvi razlike *Ernst/Phantasie* (pristen - nepristen):

(A) O zaznavnih ali pristnih predstavah vemo, da puščajo dispozicijske sledi, ki omogočajo... da se pojavijo domišljijske predstave z istim predmetom (ÜEP 28/GA III 312).

(B) Kajti dopustitve so v istem odnosu do sodb kot domišljijske predstave do pristnih predstav... (ÜEP 87/GA III 371)

Zdi se, da opredelitvi (A) in (B) nista združljivi. (A) in (B) "formalizirajmo" takole:

(A') domišljjski/pristen <---> predstava/vtis
(B') domišljjski/pristen <---> dopustitev/sodba
<---> neasertoričen/asertoričen.

To pomeni, da je (a) razlikovanje domišljjski/pristen isto kot Humovo razlikovanje med predstavo in vtisom in da je (b) razlikovanje domišljjski/pristen prav tako istovetno z Meinongovim (in Vebrovim) razlikovanjem med dopustitvijo in sodbo ali med neasertoričnimi in asertoričnimi doživljaji.

*Iz (A') in (B') logično izhaja, da
(C) predstava/vtis <---> neasertoričen/asertoričen.*

Toda (C) je vsekakor napačen, saj so nekatere predstave prav tako asertorične kot ustrezni izvorni vtisi. Če na primer zdaj vidim sončni mrk in če se mesec dni pozneje spomnim, da sem ga videl pred enim mesecem, potem imata oba doživljaja isto stopnjo asertoričnosti, kar samo pomeni, da sem v obeh primerih prepričan o realnosti sedanjega ali preteklega dogodka.

Morda je to tisto, kar je hotel Veber. Če je, potem ima prav in se Meinong moti. Toda nadaljujmo in pogledajmo naslednje stopnje argumenta, preden izrečemo končno sodbo.

(Nenavadno je, da Veber ni uporabil nekega drugega argumenta proti Meinongu, namreč argumenta, da poleg pristnih doživljajev z nebivajočimi predmeti obstajajo tudi nepristni doživljaji z bivajočimi predmeti. Večina spominov, ki se nanaša na zaznave, pripada na primer tej skupini. Če sem to jutro videl mestno hišo v Radgoni, moj spomin nanjo še vedno zatrjuje njeno eksistenco, čeprav v njem ni pristno dana ali "telesno navzoča". In če si zgolj domišljjsko predstavljam Eiffelov stolp, ki ga nisem nikoli videl, sem še vedno prepričan o njegovi eksistenci.)

Drugi krog

/6/ Meinong: Razlika med pristnimi in nepristnimi doživljaji gre pripisati "aktu" in ne vsebini.

Po Vebru je Meinongovo mnenje tole:

Ko npr. gledamo pokrajino, po kateri se obenem sami sprehajamo z lastnimi "odprtimi" očmi, si jo predstavljamo na pristen način, nepristno pa tedaj, ko se jo samo tako ali drugače spominjamo. V obeh primerih pa gre vendar za isto pokrajino, in je ravno zato razlika med pristnim in nepristnim predstavljanjem pokrajine samo načinovna in nobena vsebinska razlika predstavljanja (MFP 89).

Z Meinongovimi besedami:

Domišljjske predstave se zaradi svojih prvin bistveno nanašajo nazaj... na pristne predstave, ki imajo isti predmet in potemtakem isto vsebino. Razlike med njima ne gre pripisati vsebini, ampak aktu (SD 29/GA VII 31).

/7/ *Veber: /6/ ne drži. Vsebina spominske predstave X-a se razlikuje od njegove zaznavne predstave.*

Veber zavrača Meinongovo stališče, ker so spominske predstave "čudno nenatančne, blede in shematične" (MFP 90).

Se pravi, da skoraj gotovo sploh nimamo in nekako ne moremo imeti fantazijske predstave česarkoli, ki bi v vsebinskem pogledu v resnici svojemu pristnemu originalu popolnoma ustrezala (MFP 90).

(Ta trditev je dokaj nenavadna, ker se zdi, da je v nasprotju s tistim, kar je Veber trdil v odlomku, citiranjem za tezo /4/).

Tretji krog

/8/ *Ali so zelo preproste predstave nasproten primer kot /7/?*

Nato sledi pomemben, a težek odlomek:

Spomniti se utegnemo tudi na posamezni glas, npr. na elementaren grom ali blisk, pa imamo že fantazijsko predstavo glasu ali svetlobe, ki se s svojim originalom v resnici popolnoma ujema ali mora ujemati, ker bi sicer sploh ne mogli misliti ne na grom in ne na svetlobo (MFP 90).

To pomeni, da mora med dejanskim slišanjem groma samega in med našim spominom na ta doživljaj vladati *neka* podobnost, sicer to ne bi bilo spominjanje istega *groma*. To je zelo preprost predmet doživljaja, zato si morata biti, vsaj v vsebinskem pogledu, realni in domišljijski doživljaj podobna, celo identična. Vendar pa to ne velja za bolj zapletene doživljajske predmete, ki jih nikoli ne moremo dojeti z vsemi njihovimi lastnostmi.

/9/ *Veber: Ne! Pristni in nepristni doživljaji s preprostimi predmeti se razlikujejo po jakosti in živosti.*

Celo pri zaznavanju in spominjanju istega preprostega predmeta je zmeraj razlika, ker je zaznavanje pristno, spominjanje pa nepristno doživljanje. Veber piše:

Tako dana svetloba (tj. nepristno) tudi prav nič ne "svetli" in tako dan grom prav nič ne "doni" (MFP 90).

Torej je evidentno, da si že v elementarnih primerih s prisotnim predstavljanjem predstavljamo, kar se vsekakor tudi vsebinsko razlikuje od samega fantazijskega ali nepristnega predstavljanja (MFP 90).

Morda bi lahko Veberovo ne povsem jasno trditev formulirati takole: celo če so si vsebine predstavljenih podrobnosti natanko podobne, se še vedno razlikujejo po jakosti in živosti. To pomeni, da se ne razlikujejo po tem, *kaj* se kaže, temveč *kako* se nekaj kaže. Če pa Veber misli tako, potem je nevarno blizu tistemu Meinongovemu stališču, ki ga je kritiziral. Zakaj po Meinongu prav "akt" doživljaja odloča o tem, *kako* je nekaj predstavljeno.

Zato se zdi, da edina razlika med Meinongom in Vebrrom zadeva *locus* "faktorja jakosti in živosti". Meinong ga umesti v akt, Veber v vsebino. Če pa je tako, je nemara ta razlika zanemarljiva. Vendar dejansko ni tako, saj Meinong priznava le dve vrednosti za "faktor jakosti in živosti": *Ernst* in *Phantasie*, medtem ko Veber trdi, da obstajajo neštete stopnje pristinosti, kot bomo pokazali v naslednjem razdelku.

Sklep

/10/ *Vebrova trditev: Razlika pristno/nepristno je stopenjska.*

Veber je zapisal:

Resda se zdi, da gre tu predvsem za neko jakostno, gradualno vsebinsko razliko, ki pove, da je npr. pristno dan glas ali pristno dana svetloba tudi sama v jakostnem, gradualnem pogledu nekaj več kot ista svetloba ter isti glas, ko ga samo nepristno, fantazijsko dojemamo (MFP 90).

/11/ *Vebrv sklep: Razlika je v vsebini, vendar ne v njenih kvalitetah, temveč v njeni jakosti.*

In Vebrv končni sklep:

Tako se zopet vidi, da je tudi razlika med predstavno pristinostjo in nepristnostjo prav vsebinska razlika, ki pa zadeva pač jakostno, gradualno stran vsebine in ne njene kvalitete (MFP 90).

Morda bi lahko Vebrv sklep oblikovali takole:

(1) *Navadno se pristno doživljanje razlikuje od nepristnega po tem, da ta v vsebini kaže manj lastnosti predmeta (g. točko /7/).*

(2) *Vendar je logično mogoče, da vsebina nepristnega doživljaja kaže prav toliko lastnosti predmeta, kot vsebina pristnega doživljaja, usmerjenega na isti predmet. Toda celo v tem primeru je močno očitna razlika v jakosti in živosti vsebine, ki omogoča razlikovanje med pristnim in nepristnim doživljanjem.*

(3) *Zato razliko med pristnim in nepristnim doživljanjem vedno pripisujemo vsebini in ne aktu.*

Ocena dokaza

Spomnimo se, da je Veber nameraval dokazati Meinongovo zmoto v zvezi z njegovo trditvijo, da lahko pojav realnosti (naše doživljanje stvarnosti) razložimo z razliko pristno - nepristno (*Ernst/Phantasie*).

Prvi krog boja je dobil Veber (vsaj če ga razlagamo dobronamerno): dokazal je, da razlika med *Ernst* in *Phantasie* ni istovetna z razliko med bivajočimi in nebivajočimi predmeti.

Toda izid drugega kroga je bila Vebrova trditev, da razlika med *Ernst* in *Phantasie* zadeva vsebino in Meinongovo trditev, da zadeva akt. Izid je neodločen, saj dejansko ni pomembno, kam umestimo to razliko, in tudi ne, ali jo gledamo kot ostro dihotomijo, ali pa kot stvar stopnje. Vse je odvisno od naših fenomenoloških ali deskriptivnih interesov.

Tako bi lahko rekli, da ima Veber dosedaj rahlo prednost pred Meinongom, ker je Meinongova določitev pristnosti in nepristnosti (*Ernst/Phantasie*) nejasna. Zdaj bomo morali pogledati, kako dobro lahko Veber definira svoje temeljne pojme.

3. VEBER O PRISTNIH IN NEPRISTNIH PREDSTAVAH

Razlaga pojmov

Preden se podrobneje lotimo Vebrovih spisov, moramo najprej razložiti nekaj njegovih pojmov. Po Vebru moramo razlikovati štiri lastnosti mentalnega stanja:

(1) *Faktičnost*

Doživljaj je faktičen =_{def} *predmet doživljaja realno eksistira.*

(2) *Asertoričnost*

Doživljaj je asertoričen =_{def} *subjekt je zavezan (je prepričan o) realni eksistenci predmeta.*

(3) *Pristnost*

Doživljaj je pristen =_{def} *subjekt sam je prepričan, da je v neposrednem zaznavnem stiku s predmetom.*

(4) *Pravilnost*

Doživljaj je pravilen =_{def} *doživljaj je faktičen in asertoričen (tj. subjekt je upravičeno prepričan, da predmet realno eksistira).*

Opozoriti velja, da bi lahko kot peti pojem na ta seznam zapisali tudi pojem *istinitosti*. Ker pa Veber uporablja ta pojem kot sinonim za *faktičnost* in *pravilnost*, bo najbolje, da ga ne uporabljamo, ker nam je veliko do konsistentne rabe pojmov.

Opozoriti velja nadalje, da sta *pristnost* in *asertoričnost* *fenomenološki* lastnosti, kar pomeni, da je doživljaj pristen natanko takrat, ko je subjekt sam *prepričan*, da je v neposrednem stiku s predmetom. Pri tem ni pomembno ali tak stik *dejansko* tudi obstaja. Podobno gre za asertoričnost doživljaja, če je subjekt prepričan o eksistenci doživljajskega predmeta.

Faktičnost je *nefenomenološka* lastnost. To pomeni, da subjekt sam ne more biti nikoli popolnoma prepričan, da je njegov doživljaj faktičen, čeprav je lahko prepričan, da je pristen. Isto velja za *pravilnost*, ki je po definiciji odvisna od faktičnosti.

"Fenomenološka zgradba" teh kategorij bi bila nekako tale: temeljna kategorija je *pristnost*. X najprej pristno zaznavno doživljamo. Na podlagi tega doživljaja X-u pripisujemo *asertoričnost*. Pristnost in asertoričnost nista isto, ker se za nas od zdaj najprej asertoričnost navezuje na X, čeprav nimamo nobenih nadaljnjih pristnih doživljajev, ki bi bili usmerjeni nanj. S fenomenološkega stališča pristnost najprej povzroči asertoričnost, toda pozneje ta dobi lastno eksistenco.

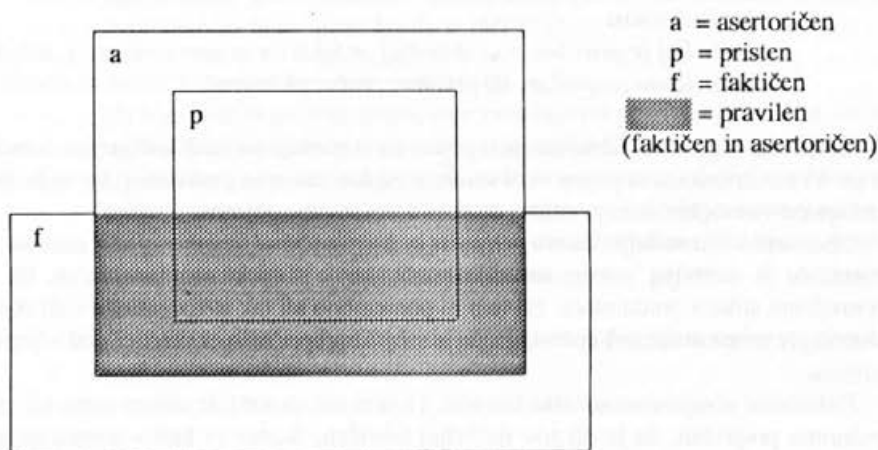
Potem ko smo X doživeli pristno, ga lahko doživimo nepristno. Toda celo ti nepristni doživljaji so asertorični, tj. X-u (pravilno ali nepravilno) pripisujemo faktičnost. *Tako so vsi pristni doživljaji asertorični, vendar pa niso vsi asertorični doživljaji pristni.*

Pravilnost je definirana s *faktičnostjo* in *asertoričnostjo*. Torej ni fenomenološka kategorija, čeprav ji je še vedno mogoče definirati fenomenološko dvojnico. Ker nimamo na voljo nič boljšega, bi jo nemara lahko imenovali *adekvatnost*.

Ko je subjekt imel o predmetu X več pristnih doživljajev A, B in C, opazi tole: ni mogoče, da bi imel X hkrati lastnosti, ki mu jih pripisujejo doživljaji A, B in C. Zato ima dve možnosti: (1) zavrne enega od doživljajev, denimo C, kot *neadekvatnega* (ker vsebuje napačen pripis lastnosti), ali (2) pravi, da nenavaden doživljaj C sploh ni bil doživljaj X-a, temveč Y-a (napačna identifikacija predmeta). Z drugimi besedami, adekvatnost je holistična lastnost, pripisana nekemu nizu doživljajev (navadno najobsežnejšemu), ko so trditve o faktičnosti več različnih doživljajev protislovne.

Faktičnost in pravilnost sta lastnosti, pripisani doživljaju z opazovalčevega stališča (opazovalec naj bi bil vseveden), medtem ko sta asertoričnost in pristnost lastnosti, ki ju doživljaju pripisuje sam subjekt. Adekvatnost je nekje vmes, ker je holistična lastnost: o doživljaju lahko rečemo, da je neadekvaten, vendar ne z njegovega stališča, temveč samo s stališča poznejšega doživljaja istega subjekta. (Zdi se, da bi lahko poiskali fenomenološke dvojnice nefenomenološkim pojmom, če bi bilo dovoljeno v definiciji upoštevati različne doživljaje istega subjekta. To pomeni, da morajo biti fenomenološke dvojnice nefenomenološkim pojmom nujno *holistične*.)

Če povzamemo: odnose med štirimi Vebovimi pojmi je mogoče predstaviti takole:

Nejasnosti pri Vebru

Zdaj, ko smo oboroženi s temi pojmovnimi distinkcijami, lahko pogledamo, kako Veber uporablja svoje ključne pojme.

Prvi primer. V Očrtu psihologije piše:

Kadar si katerekoli pojave predstavljamo na pristen način, se nam zde ti pojavi obenem istiniti ali faktični; tako se zdi miza pred teboj, ki si jo in kolikor si jo pristno predstavljaš. tj. ki jo in kolikor jo npr. z lastnimi očmi gledaš, tudi istinita ali faktična, pojav, ki v istini biva. Isto mizo si predstavljaš pri drugi priliki tudi na nepristen način in ostajaš vendar prepričan, da v tvoji sobi tudi istinito biva (OP 34).

Veber tukaj očitno pravilno ugotovi, da *asertoričnost in pristnost* nista isto (čeprav ne uporablja teh izrazov). Obstajajo namreč tudi nepristni doživljaji, ki zatrjujejo eksistenco svojega predmeta.

Toda na isti strani knjige nadaljuje:

Samo pristno predstavljanje nam kaže objekte ali predmete tako, da se nam vsaj zde obenem istiniti ali faktični, dočim nima nepristno predstavljanje samo nikake načelne zveze ne z istinitostjo ne z neistinitostjo svojih objektov ali predmetov. (OP 34)

Tukaj meni, da samo pristni doživljaji kažejo svoje predmete kot faktične, tj. asertorične. To je napačno. Nepristen doživljaj, npr. spomin, da čez reko Muro pelje most, je lahko prav tako asertoričen kot ustrezna zaznava.

Drugi primer. V *Estetiki* Veber piše:

... pristne misli so vsa naša "prepričanja", nepristne pa vse take misli, s katerimi mislimo kakršnakoli dejstva brez vsakega, tudi brez "najmanjšega" lastnega prepričanja (E 56).

To je povsem napačno. Veber pravi, da so vse asertorične misli pristne in vse neasertorične nepristne. Videli pa smo, da obstajajo doživljaji, ki so hkrati nepristni in asertorični.

Tretji primer. Zdi se, sta si naslednja dva citata iz *Moje filozofske poti* v medsebojnem protislovju:

(a) Zato pač imenujemo Meinongove zaresnje ali naše zarisane pristne predstave, ki jih imamo obenem za resnične, še posebej zaznave, in jih tako ločimo od vseh fantazijskih predstav, ki nam utegnejo pokazati vse v boljši luči, ki pa ne ustreza resnici. (MFP 89)

(b) Vzemimo primer, ko konstatiramo, da v trenutku močno dežuje. Ta konstatacija naj bo naše polno prepričanje, in torej v smislu dosedanje terminologije vseskozi - pristna misel. (MFP 92)

Razvidno je, da Veber pri (a) v primeru predstave kot merilo pristnosti uporablja korespondentnost z dejstvi, toda pri (b) je v primeru misli to merilo prepričanje! Tako se zdi, da pri Vebru ni enotnega merila za pristnost.

4. SKLEP

Celo če je "zadevanje" Vebrov najpomembnejši dosežek v filozofiji, je težko reči, v čem pravzaprav je. Tudi njegova kritika Meinonga ni prepričljiva. Najbolj uspešen je takrat, ko pokaže, da Meinong ni imel jasnih pojmov o *Ernst* in *Phantasie* (o pristnosti in nepristnosti), vendar tudi sam ne ravna s tema dvema pojmomoma nič bolj skrbno. Zato komaj

lahko rečemo, da je s svojim pojmom *zadevanja* dodal karkoli bistvenega k Meinongovi predmetni teoriji.

LITERATURA

VEBER, France:

EG "Empfindungsgrundlagen der Gegenstandstheorie", *Conceptus*, XXI, št. 53/54, 1987, str. 75-88.

MFP "Moja filozofska pot" (Neobjavljen rokopis).

OP Očrt psihologije, Ljubljana, 1924.

E Estetika, SM, 2. izd. 1985

MENINOG, Alexius:

ÜEP Über emotionale Präsentation, 1917 v: *Meinong Gesamtausgabe*, vol III.

SD "Selbstdarstellung", v: *Meinong Gesamtausgabe*, vol VII.

Prevedla Zdenka Erbežnik